

Jelenségnaptár

2005. április (JD 2 453 462–491)

A bolygók láthatósága

Merkúr. A hónap második felében megkísérelhető észlelése a hajnali szürkületben a keleti látóhatár közelében. Mindössze fél órával kel a Nap előtt. 26-án van legnagyobb nyugati kitérésben, 27°-ra a Naptól.

Vénusz. A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg.

Mars. A hajnali égbolton látható a Capricornus, majd az Aquarius csillagképben. Két órával kel a Nap előtt. Fényessége $0^m,8$, átmérője $6''2$, mindkettő növekszik.

Jupiter. Egész éjszaka megfigyelhető a Virgo csillagképben. Napkelte körül nyugszik. 3-án kerül szembenállásba a Nappal. Fényessége $-2^m,4$, átmérője $44''$.

Szaturnusz. Az éjszaka első felében látható a Gemini csillagképben. Éjfél után nyugszik. Fényessége $0^m,1$, átmérője $18''$.

Uránusz, Neptunusz. Hajnalban kelnek, helyzetük megfigyelésre nem kedvező.

Mély-ég ajánlat

NGC 6543 PL Dra. Beküldés: április 6-ig.
A Com csillagkép objektumai (az M100 környéke).
Beküldés: május 6-ig.
Térképekért forduljanak a mély-ég rovatvezetőhöz!

Holdfázisok

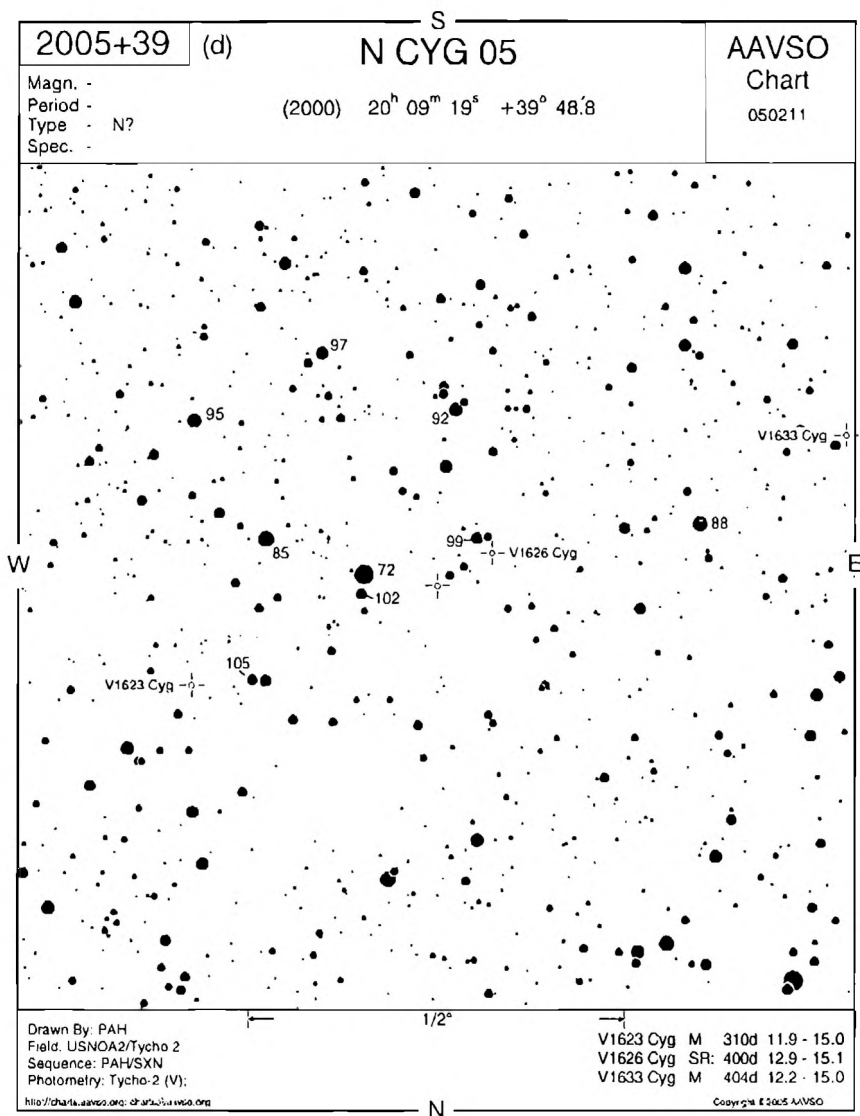
01. 06:24 UT	utolsó negyed
08. 08:45 UT	újhold
16. 08:56 UT	első negyed
23. 20:18 UT	telehold
30. 11:47 UT	utolsó negyed

Mira és SRA maximumok

Csillag	Max.	Térkép
03. RY Lyr	9,8	VA 13
07. RT Aql	8,4	VA 8
07. Z Aql	9,0	VA 15
08. U CMi	8,8	VA 16
09. RY Oph	8,2	VA 4
11. R Ari	8,2	VA 10
12. (Mira) Cet	3,4)	VA 6
13. X Aur	8,6	VA 3
14. SV Her	9,8	
15. S Cam	8,1	VA 15
16. RR Oph	8,9	
17. S Oph	9,5	
17. TV Her	9,7	VA 6
18. SS Her	9,2	VA 5
19. RS Lib	7,5	
26. W CrB	8,5	VA 8
28. U Ser	8,5	VA 3
30. Z Cet	8,9	VA 15

A hónap változócsillaga: a Nova Cygni 2005

Az év első növőja! Hideo Nishimura japán amatőrcsillagász fedezte fel február 10,85 UT-kor, $9^m,7$ -nél. A nóva a felfedezés másnapján érte el maximumát kevéssel $9^m,0$ felett. A térkép 72-es öh-ja a forgalomban levő RS Cyg térképek 73-as öh-jaként azonosítható, ám a zsúfolt csillagkörnyezet miatt célszerű nagyobb műszerekkel követni a csillag halványodását, szerencsés esetben másodlagos maximumait. (Ks1)

A hónap Messier-objektuma: az M99

Az M99-et (és az M98-at, M100-at) 1781. március 15-én fedezte fel Méchain; ezeket a megfigyeléseket Messier a katalógus harmadik kiadása előtti utolsó napokban még bevalogatta a katalógusba. Spirálszerkezetét 1845-ben ismerte fel Lord Rosse. A galaxis megfigyelése könnyű, 10 magnitúdónál fényesebb, kiterjedése mintegy 5 ívperc.

Az M99 a Coma Berenices területén fekszik, de a Virgo-halmaz tagja. Lapjáról látszik, típusa Sc, spirálkarjai követők, a galaxis felépítése kissé aszimmetrikus. Az aszimmetriát talán korábbi galaxis-megközelítések eredményezik (www.seds.org/messier); erre a feltételezésre alapot adhat a galaxis nagy radiális sebessége is (2324 km/s, az összes Messier-galaxis közül a legnagyobb), a Virgo-halmazhoz viszonyított sebessége tehát mintegy 1200 km/s. A korábbi megközelítésre jó jelölt az M98, amely 125km/s sebességgel közeledik felénk; ez a Virgo-halmazhoz viszonyítva hasonló nagyságú sebesség. Az M99-ben eddig 3 szupernóvát figyeltek meg: 1967H II-típus, 14^m, 1972Q II típus, 15^m, 6, 1986I I-típus, 14^m fényességgel. (SzMGy)

A hónap kettőscsillaga: a σ^2 Ursae Maioris

A σ^2 UMa az egykori figurális atlaszok szerint a Nagy Medve „szeme alatt” van, de az eget ismerő mai amatőröknek többet mond: az M81–M82 párostól mintegy 5 fokra DNy-ra. A 67 fényév távolságban lévő csillagpár főcsillaga 4^m,8 látszó fényességű, Napunknál egy osztállyal forróbb (F8), a vele fizikai kapcsolatban lévő társ színképosztálya K2V. A „nagy Struve” 1306-os sorszámú katalogizálta, 1819-ben 6^s,3 szögtávolságot és 267° pozíciószöveget mérve. Bár a keringési idő 1141 év, 2002-ig (S= 3^s,9, PA= 352°, retrográd mozgás) pályáivének háromnegyedét megtette, ami elsősorban a 0,822 excentricitásnak és annak köszönhető, hogy a periasztron-átmenet 1917-ben volt. A Webb Society egyik kiadványa szerint a tagok színe fehér és kék. A 148° felé 3,5 szögtávolságban lévő, 10^m,2-s C komponens optikai társ, távolsága a Hipparcos mérése szerint 400 fényév. A szakcsillagászok által állandóan mért főpár a szakcsoportunk részéről elhanyagolt, mindössze 3 észlelés történt eddig. (Vsk)

Meteorraj ajánlat

Ha április, akkor **Lyridák!** Sajnos az idén telehold lesz a maximum idején. Aktivitása április 16. és április 25. közé esik. A másik nagyobb raj, az **Éta Aquaridák** aktivitása április 19-én, szintén holdfényes hajnalokon kezdődik. Május eleji maximumára azonban kiváló feltételek lesznek a megfigyeléshez. Részletekkel a következő Meteorban jelentkezünk. Rádiós észlelők számára a következő maximumok lesznek: Áprilisi Piscidák – április 20, 9:00 UT, Delta Piscidák – április 24, 9:00 UT. Ezeket a rádiós maximumokat főleg 1994–2002 között mérték, elég nehéz őket szétválasztani más forrásoktól. Észlelésük ajánlatos.

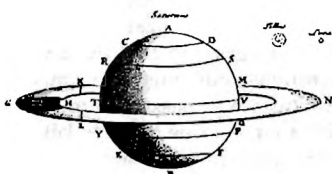
Folytatódik az ekliptika mentén elterülő rajkomplexum aktivitása. Április közepéig tart a **Virginidák** jelentkezése. Ezt a rajt a későbbiekben felváltja a **Sagittaridák** aktivitása. Április folyamán rengeteg kis raj aktív, ZHR-értékük általában 1–5 között van. A különböző katalógusokban az alább felsoroltakon kívül még legalább ugyanennyi található. A teljesség igénye nélkül tekintsük ezeket a kis rajokat:

Raj neve	Maximum	Aktivitási időszak	Legjobb láthatóság
Delta Draconidák (DDR)	április 3.	március 11–április 25.	egész éjszaka
Kappa Serpentidák (KSE)	április 5.	április 1–7.	hajnal
Szigma Leonidák (SLE)	április 17.	március 21–május 13.	egész éjszaka
Mű Virginidák (MVI)	április 25.	április 1–május 12.	egész éjszaka
Alfa Bootidák (ABO)	április 28.	április 14–május 12.	egész éjszaka

Észleljük a Holdat!

Tengerek szabad szemmel: Akár távcső nélkül is érdekes észleléseket végezhetünk, és ez jó bevezetést jelent a holdfázisok és a libráció megismeréséhez. Rajzoljunk egy 30 mm átmérőjű körnek megfelelő holdkorongot, hogy azon hogyan látszanak a „tengerek” (medencék) és a többi sötét és fényes alakzat. Ne várjuk meg, amíg teljesen besötétedik, hanem közvetlenül napnyugta után, még szürkületben végezzük a rajzolást és természetesen írjuk is le az alakzatok látványát. Egy egyszerű áttekintő holdtérkép is megfelelő a nagyobb alakzatok azonosításához. Igyekezzünk minél több kisebb sötét és fényesebb alakzatot észrevenni valamint a terminátor „alakját”, azon a kis kidudorodásokat, öblöket, fényességváltozásokat rögzíteni. (Koc)

Észlelési felhívás: 350 éve fedezték fel a Titant

Observing Titan 350 Years After címmel a Holland Királyi Meteorológiai és Csillagászati Egyesület az Európai Űrkutatási Hivatallal együttműködve nemzetközi megfigyelő akciót szervez a Titan észlelésére. A program apropója, hogy 350 évvel ezelőtt, 1655. március 25-én fedezte fel Christiaan Huygens a Szaturnusz legnagyobb holdját: a Titant. Az akció célja egyrészt az, hogy minél több megfigyelés

készüljön a holdról, másrészt pedig az, hogy a nagyközönségnek is széles köre lássa az égitestet, és halljon a vele kapcsolatos érdekességekről. A szervezők vizuális, fotografikus, CCD-s és webkamerás és spektroszkopikus észleléseket várnak. A hold fényességének becslése is lehet a megfigyelés tárgya, ami kis távcsővel, megfelelő összehasonlító csillagok segítségével oldható meg. Emellett több napon keresztül követve próbáljuk meg a Titan elmozdulását rögzíteni a csillagos háttérhez képest, és becsljük meg keringési idejét is. Megfigyelések a környező napokban is végezhetők, de a nagyközönségnek a március 25-i dátumot hirdetjük meg, és mindenkit kérünk, hogy a 25-ei éjszakára koncentráljon. Ezen a napon derült idő esetén a bolygó és legnagyobb holdja sokáig magasan látszik a horizont felett, a Titan 2–3 gyűrűátmérőnyire nyugatra lesz majd a Szaturnusztól. A programban a magyar amatőrök megfigyeléseire is számítanak. A Magyar Csillagászati Egyesület ez alkalomból megfigyelő akciót hirdet mind amatőrcsillagászoknak, mint pedig a bemutatásokat végző helyi csoportoknak és bemutató csillagvizsgálóknak. A megfigyelések dokumentálásakor a megszokott módszereket használjuk.

A különböző országokból beérkezett észleléseket egy honlapon tüntetik majd fel. Mivel a nemzetközi mezőnyben a beküldött megfigyelések képviselik hazánkat, kérjük, minél többen készítsenek színvonalas megfigyeléseket a Titanról és rövid leírásokat a bemutatásokról. Az alábbi beszámolókat várjuk: 1. hagyományos módon készített észlelési leírásokat és beszkenelt rajzokat, 2. digitális formában küldött fotók, CCD- és webkamera-felvételek a képek megfelelő adataival, 3. szöveges beszámoló a bemutatásokról, fotókkal, életképekkel kiegészítve. **Megfigyelési adatokat kizárólag elektronikus formában fogadunk el, az mcse@mcse.hu címen, március 31-ig.** Az e-mail tárgy mezőjében „A Titan 350 éve” szöveget kérjük feltüntetni. (Kru)

Az M35 és az IC 443, Éder Iván február 5-én, Agasváron készült felvételén
(13 cm-es f/6-os TMB apokromát, Kodak E200 filia, két 60 perces foto összege)

MÁRCIUSI KIÁRUSÍTÁS

CELESTRON

SkyMaster 25×100	74 900 Ft
C6 N 150/750	83 900 Ft
C8 N 200/1000	155 900 Ft

Kurriózumok

Yukon NVB1 éjjellátó	59 900 Ft
Zenitar 2,8/16mm	29 900 Ft

Állandó akciók:

Esztétikai hibás, sérült csomagolású és kiállítási termékek kedvezményes vásárlása.

a

CELESTRON

termékek hivatalos importőre

Tel.: (20) 96 59 171